

HERENCSENY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

GAZDASÁGI PROGRAM

Jóváhagyta a képviselő-testület: 76/2022. (XII. 13.) önkormányzati határozat

Bevezetés

A Gazdasági Program elkészítésére a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. § (5) bekezdésében megfogalmazott kötelezés alapján került sor.

A Gazdasági Program elkészítésének célja, hogy az Önkormányzat Képviselő-testülete a ciklusának időtartama alatt egy egységes, előre meghatározott célrendszer szerint működjön, fejlődjön.

A Gazdasági Program összeállítása során az alábbiak kerültek figyelembevételre:

- Herencsény Község Önkormányzata Képviselő-testületének elképzelései;
- Herencsény Község lakossága, önszerveződő közösségei (civil szervezetek) által megfogalmazott elképzelések, igények;
- Herencsény Község Önkormányzatának (a továbbiakban: Önkormányzat) jelenlegi, illetve várható pénzügyi helyzete.

A Gazdasági Programban meghatározott célkitűzések eléréséhez a Képviselő-testületnek két irányban is koncentrálnia kell:

- egyrészt a célkitűzések egymásra épülő megvalósítására, másrésztől
- a szükséges anyagi források, eszközök megteremtésére.

A célkitűzések megvalósításakor a Képviselő-testületnek ügyelnie kell arra, hogy az egyes elképzelések úgy valósuljanak meg, hogy azok a legfőbb célként meghatározottakat segítsék, járuljanak hozzá a részcélok megvalósításához. A jelen Gazdasági Programban meghatározott célok, elképzelések megvalósításához biztosítani kell a szükséges anyagi eszközöket, valamint a vagyon működtetését. Az anyagi eszközök megteremtéséhez, valamint a vagyon működtetéséhez nem elegendők a szokásos, évről évre keletkező források (állami támogatások), hanem szükség van

- a pályázati lehetőségek felkutatására, illetve
- az Önkormányzat sajátosságainak kihasználása alapján, új lehetőségek keresésére, a meglévő anyagi források hatékonyabb felhasználására.

Az Önkormányzatok helyzete, feladatrendszere, belső működése az elmúlt időszakhoz képest, a 2019. évi helyi önkormányzati választásokig, és az azt közvetlenül követő időszakban, alapvetően nem változott. Megjegyzendő azonban, hogy a polgármesteri munkakör átadás-átvételi folyamat során (2019. október) világossá vált, hogy az Önkormányzat aktuális pénzkészlet kimutatása több millió forint hiányt mutat, és később, a napi munkavégzés során folyamatosan előkerültek további, az újonnan megválasztott Önkormányzatot érintő, súlyos anyagi terhet jelentő hiányosságok (lásd: a 2019. évi költségvetés sorai: Palóc Identitás pályázat, Közművelődés, Közutak).

A vírusjárvány miatt, a Kormány által Magyarország egész területére kihirdetett (40/2020. (III. 11.) Korm. sz. rendelet) veszélyhelyzet vizont, szinte minden területen felülírta a mindennapi élet megszokott menetét. A veszélyhelyzet súlyosan érintette nemcsak a nemzetgazdaságot, hanem az állampolgárok magánéletét, szociális helyzetét is (71/2020. (III. 27.) Korm. sz. rendelet). Ez a helyzet a települési önkormányzatokat is számos új kihívással szembesítette. Új feladatok jelentek meg az oktatás-nevelés, a szociális gondoskodás, ellátás területén, illetve ezekkel kapcsolatban. A járvány elleni védekezés jelentős többletkiadásai, illetve a gazdaság működésének visszaeséséből következően csökkenő bevételek, összességében olyan többlet terhet jelentett nemzetgazdasági szinten, melynek viseléséből az önkormányzati szektornak is ki kellett vennie a részét. Elkerülhetetlenné vált a 2020. évi önkormányzati költségve-

tés újratervezése, a gépjárműadó átengedett része, és a helyi iparüzési adó egy része átírányításra került a járvány elleni védekezési alapba.

Az új helyzet szabta korlátok között is fontos feladat azonban, megfogalmazni azokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyekről településünk aktuális helyzetének, az itt élő emberek életkörülményeinek javulását várhatjuk. A tervezés során tisztában kell lennünk ugyanakkor azzal, hogy az Önkormányzatnak folyamatosan vannak átmeneti likviditási gondjai (többletfeladatok, utófinanszírozási megoldások) és pénzügyileg kiegyensúlyozott nagyobb léptékű fejlesztésre, beruházásra csak akkor nyílik lehetőség, ha arra központi, vagy pályázati forrás van. Az önkormányzat saját bevételei csak kisebb munkák finanszírozására, valamint részben a pályázati önerők biztosítására elegendők.

A világgazdaságban, a világgazdaságban olyan feszültségek figyelhetők meg, amelyek (a már meglévők mellett) bármikor újabb konfliktusok megjelenéséhez vezethetnek, és fokozhatják a már amúgy is jelen lévő bizonytalanságot. Ez azonban inkább erősíti az alapos helyzetértékelésre épülő tervezés és programkészítés iránti igényt, erőteljesen felveti és felértékeli az önellátás-önfenntartás képességét, az erre való törekvés fontosságát.

1. Herencsény Község gazdasági helyzetét alapvetően befolyásoló körülmények

1.1. A kormány gazdaságpolitikai célkitűzései

Magyarország egyik legfontosabb gazdaságpolitikai célkitűzése az, hogy a térség legversenyképesebb országa legyen.

Ennek a szakpolitikai célkitűzésnek különösen két, nemzeti szintű stratégiában van (az olyan hátrányos vidéki térségek számára, amilyenben Herencsény is elhelyezkedik) helyi szinten is közvetlenül értelmezhető vetülete. Ezek, a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 és a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia.

Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030

Globális gazdasági trendként kell megemlíteni, hogy a turizmus iparága több más gazdasági szektornál is nagyobb mértékű növekedést tudhat magáénak, aminek az az oka, hogy a hosszútávon javuló életszínvonal, magasabb elkölthető jövedelmet, és több szabadidőt is jelent.

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 fő feladatai a turisztikai szemléletváltás megalapozása, a főbb beavatkozási pontok azonosítása, stratégiai célok kijelölése, illetve a célok eléréséhez megfelelő eszközök, forrás és intézményrendszer biztosítása.

A turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény a turisztikai fejlesztések fókuszát az egyedi attrakciókról a turisztikai térségekre helyezi át, kimondva, hogy Magyarország turisztikai potenciáljának növelése a turisztikai desztinációkban rejlik. A térségi megközelítéshez szorosan kapcsolódik az új szemléletű attrakciófejlesztés és az alpinfrastruktúra-fejlesztés igénye. Így biztosítható a fejlesztett attrakciók gazdasági-társadalmi-környezeti fenntarthatósága, továbbá az, hogy minőségi élményt biztosítsanak a látogatók számára.

A turizmus várható növekedése 2030-ig: az elkölthető jövedelem emelkedésével, új térségek és csoportok turizmusba való bekapcsolódásával, illetve a fogyasztói szokások változásával, a turizmusban jelentős növekedési potenciál várható. Ehhez járul még a térségi átrendeződés a küldőpiacok és a fogadópiacok körében. A fogadópiacok esetén pedig növekszik a kereslet korábban kevésbé keresett desztinációk, közöttük Közép-Európa országai iránt.

További változás az élménykeresés, az érzelmek, az autentikusság és a milió felértékelődése: az utazók egyre inkább egyedi, autentikus élményt, nem pedig terméket, szolgáltatást keresnek. Egyre jelentősebb hányaduk nem turistaként kíván viselkedni a desztinációban, hanem találkozni akar a helyiekkel, részt akar venni a helyiek tevékenységeiben, úgy akar élni, mint a helyiek. Utazása során szerzett élményeit nem „előregyártott” formában kívánja átélni, hanem maga is tevékenyen részt kíván venni ezek előállításában. Úti célját nem egy-egy konkrét, felkeresendő attrakció alapján, hanem a desztináció élményigérete, miliója, a közvetített életérzés alapján határozza meg, melyben kulcsszerepet kap az érzelmi azonosulás.

Számolni kell azonban az utazók magatartásának megváltozásával a digitalizált életmód következtében is, tehát igénylik egyfelől az „állandó kapcsolatban lét” folyamatos érzését a globális térben (élmények megosztása), ugyanakkor erősödik a vágy a digitális túlterheltségből való kiszakadás iránt is. A globális politikai és biztonságpolitikai helyzet változása (pl. a terrorfenyegetettség fokozódása) miatt a jövőben kulcsszerepet kap a biztonság kérdése az utazási döntések meghozatala során.

Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

E stratégia célkitűzéseikhez – jelenlegi információink szerint – az önkormányzatok, mint helyi szereplők, a természetes szén-dioxid elnyelő kapacitások karbantartásával, fejlesztésével tudnak közvetlenül hozzájárulni. Ez alapvetően az erdők (faanyag) és más, biológiailag aktív felületek felújítását, bővítését jelenti.

1.2 Nógrád megye készülő Területfejlesztési Konceptiója 2021-2027 (NMTEK)

A Konceptió alapvetően támaszkodik az Európai Helyreállítási Tervre, az Országos Településfejlesztési Konceptióra, az ágazati stratégiákra, és a Program a Versenyképesebb Magyarorszáért c. dokumentumra.

A Konceptió kitörési pontként jelöli meg:

- a sport- és rekreációs szerep erősítését (látványosságok elérésének javítása, túraútvonalak, felszerelt pályák, terepek, létesítmények, szakrális turizmus, szállásférőhelyek stb.);
- az életmódváltó családok, aktív nyugdíjasok, a hiteltörlesztés nélküli életre tervező fiatalok fogadását, idevonzását megalapozó településfejlesztést;

a legfontosabb célok között szerepelteti:

- „Egészséget mindenkinek” (természeti és épített környezeti adottságok célzott kezelése, fejlesztése: természetközeli, egészséges életmód, lelki megújulás, szabadtéri sportok, az „ezüst gazdaság” érdekében, egy új, Nógrád-specifikus gazdasági ágazat megteremtése);
- „Fenntarthatóság” (a települések „zöld” jellegének erősítése, önfenntartóvá válásuk, együttműködésük a vendégforgalom irányításában és jobb kihasználásában, kerékpárút hálózat fejlesztése);
- „Fokozódó tudás és jólét” (a fiatal generáció elvándorlásának megfordítása: lakhatás, vállalkozási és munkafeltételek, humán szolgáltatások, szórakozási lehetőségek biztosításával).

A programozást előkészítő koncepcionális üzenetek között a megye települési önkormányzatainak szóló üzenet

- a környező településekkel, kisvárossal közösen az adott térség fejlődési potenciáljainak feltárása;
- a helyi közösségi kapcsolatok újraszervezése (beleértve a kisvárosokat is) a LEADER és a CLLD (Közösségi szinten irányított helyi fejlesztés) adta lehetőségek segítségével;

- a helyi gazdaság fejlesztése.

2. Herencsény Község Önkormányzata gazdasági helyzete és a várható változások

Településünk az Észak-Magyarországi Régióban, az országosan is a leghátrányosabb helyzetű megyék közé tartozó Nógrád megye, Belső-Cserháti részén helyezkedik el, olyan mezőgazdasági térségben, ahol a valós munkanélküliség 15-20 % között mozog évszakoktól és a közfoglalkoztatás mértékétől függően. A lakosság anyagi helyzete, jövedelemtermelő képessége igen szerény.

2.1. A Gazdasági Program anyagi forrásainak megteremtése

Az Önkormányzat a Gazdasági Programban meghatározott célkitűzések megvalósításához szükséges anyagi források biztosítása érdekében a következő feladatokat rögzíti:

- Az Önkormányzat sajátos működési bevételeinek, és fejlesztési forrásainak növelési lehetőségeit meg kell keresni (pl. ha a jogszabályi lehetőség megnyílik: a helyi adók rendszerének felülvizsgálatával);
- Figyelembe kell venni az előregedett és igen kevés rendszeres jövedelemmel rendelkező lakosság terhelhetőségét;
- A költségvetési támogatási rendszer ismeretében, az önkormányzati elképzeléseket összhangba kell hozni a támogatási rendszer nyújtotta előnyökkel;
- Át kell tekinteni az Önkormányzat meglévő vagyontárgyait azok hasznosításának módjait és lehetőségeit, valamint a fenntartási, üzemeltetési költségek nagyságát;
- Javaslatot kell kidolgozni az egyes vagyontárgyak megfelelő hasznosítására, adott esetben egyes vagyontárgyak értékesítésére;
- Törekedni kell arra, hogy az e gazdasági programban meghatározott célkitűzések lehetőség szerint hitelfelvétel nélkül, minél több pályázati forrás bevonásával valósuljanak meg;
- Hitel felvételét elsősorban azok a beruházások indokolhatják, amelyekből az Önkormányzatnak tényleges (az összes költséget meghaladó mértékű) bevétele, illetve vagyongyarapodása származik. Éven belüli, rendkívüli, működési célú hitelvételre a Kormány által kihirdetett veszélyhelyzet következményei (gépjárműadó, helyi iparüzés adó elvonása stb.) adhatnak okot.

2.2. Folyamatban lévő beruházások, fejlesztések:

1. Térfigyelő kamerarendszer kiépítése 2.910.642.-Ft
  - Kossuth út 76. 452 hrsz.
2. Kistelepülések járda építésének, felújításának anyagtámogatása pályázat 4.222.799.-Ft
  - Kossuth úti járda felújítása
3. Településkép megőrzése pályázat 7.999.994.-Ft
  - Ravatalozó felújítása 10/a hrsz.
  - Játszóterei eszközök beszerzése 444 hrsz.
  - Szabadtéri színpad előtti térburkolat kialakítása 444 hrsz.
4. I. világháborús emlékmű építése pályázat 4.000.000.-Ft
  - emlékmű építés 454 hrsz.

5. Önkormányzati tulajdonban lévő út felújítás pályázat 19.757.756.-Ft
  - Lisznyai Damkó Kálmán út felújítása 2018 és 262 hrsz.
6. Óvodai játszóudvar és közterületi játszótér fejlesztése pályázat 4.964.102.-Ft
  - Béke út 2. 72 hrsz.
7. Óvodai sportterem, tornaszoba fejlesztése pályázat 14.999.944.-Ft
  - Béke út 2. 72 hrsz.
8. Temetői infrastruktúra fejlesztése pályázat 4.934.563.-Ft
  - 10/A hrsz. új urnafal kialakítás

2.3. Hiteltörlesztés

Jelenleg nincs hitele az önkormányzatnak.

3. A Gazdasági Program

3.1. Fejlesztési elképzelések

Herencsény Község Önkormányzatának Képviselőtestülete a 2020-2024. évekre a következő általános fejlesztési elképzeléseket határozza meg.

E Gazdasági Program *fő célkitűzése: Herencsény élhető település, modell értékű, referencia település.* Az itt élők életminőségének javítása, és Herencsény településnek, akár lakóhelyként, akár utazási célként, a választható alternatíva szintjére emelése.

Ennek érdekében Herencsény Község Önkormányzatának képviselő-testülete elfogadja azt, a Herencsény Község jövőképét is tartalmazó elvi állásfoglalást, amelynek megvalósítását e Gazdasági Program alapján kívánja biztosítani.

Részterületi célok:

- Településfejlesztés (műszaki/épített, természeti és eszmei/szellemi települési környezet) célzottan a fogadóképesség (turizmus, nyugdíjasok, home office fiatalok, helyi gazdaság élénkítése) megteremtése érdekében;
- Helyi gazdaság élénkítése, fejlesztése;
- Turizmus és vendégfogadás;
- Fiatalok vissza- és idevonása (home office környezet megteremtése);
- Közösség építés.

Ütemezés: a részterületi célok sorrendje időbeliséget is jelöl. Az első ötéves fázisban elsősorban a településfejlesztés a megvalósítás fókusza. Különös tekintettel azokra a tevékenységekre, amelyek a második és harmadik rész-cél (helyi gazdaság és turizmus) elérését támogatják: Herencsény jövőképének és Gazdasági Programjának elfogadása, az ezeket alátámasztó jogharmonizáció; a településkép alakítása; a műemlékek és egyéb látványosságok (pl. Palócok Vigyázó Keresztje) elérhetőségének biztosítása; többcélú ökológiai hálózat, kerékpárút hálózat kialakítása; szennyvízkezelés megoldása. A helyi gazdaságban azokra a teendőkre kell koncentrálni, amelyek a turizmus fejlesztésének megalapozásához, indításához szükségesek (helyi termék kínálat és alapszolgáltatások).

A következő fázis(ok)ban a helyi gazdaság fejlesztése az önellátás/önfenntartás irányában, illetve a folyamatosan kiterjedő turizmus és idegenforgalom fogadása érdekében, a helyi jövedelemtermelő képesség, az életszínvonal stabilizálása miatt; épület-ingatlan rekonstrukció, szükség esetén új építési telkek kialakítása a vissza-, vagy idetelepülni szándékozók számára (figyelemmel a jövőképben meghatározott lakónépesség számra).

Közösség építés. Élő és működő közösség nélkül nincs esélye fenntartható hatású fejlesztéseknek. Ezért a közösség építés szándéka, az ezzel kapcsolatos döntések és a szándékok megvalósítása folyamatosan kell, hogy történjen. A legfontosabb elemei ennek a tevékenységnek: tájékoztatás és véleménycsere, az érintettek bevonása a helyi eseményekbe és döntéshozatalba; feladat és felelősség „kihelyezés”, folyamatos együttműködés és konfliktus kezelés. A közösség építés legjobb gyakorlati formája a közösen elfogadott cél érdekében végzett együttes tevékenység, közösségi munka.

A Gazdasági Program fejlesztési elemeit orientáló, támogató tényezők

Külső tényezők (Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója 2021-2027):

- a sport és rekreációs szerep erősítése (elérhetőség, túraútvonalak, felszerelt pályák, terek, létesítmények, kapcsolódó szállásférőhelyek);
- a szakrális turizmus, a testi-lelki megújulás helyszíneinek fejlesztése;
- egészséges táplálék (helyi élelmiszer előállítás, feldolgozás, értékesítés) biztosítása;
- az egészséges öregedés („ezüst gazdaság”) körülményeinek biztosítása, aktív nyugdíjasok vonzása, rehabilitációs kapacitások;
- a kerékpár úthálózat bővítése;
- fenntartható településfejlesztés (digitalizáció, zöld infrastruktúra, közcélú megújuló energia használat bővítése);
- helyi gazdaság élénkítése, közösségi gazdaság ösztönzése, fiatal vállalkozók támogatása.

Belső tényezők (helyi adottságok):

- meglévő műszaki/épített környezeti adottságok;
- táji, természeti adottságok;
- kulturális adottságok, néphagyomány;
- helyi civil szervezetek (Tiszavirág Asszonykórus, Palócföld Alapítvány, Polgárőr Egyesület, Sport Egyesület);
- Szent István Egyetem Tájépítészeti és Településtervezési Kar hallgatóinak szakmai anyaga: észrevételek és javaslatok;
- kapcsolati tőke aktivizálása: szomszédos települések, testvértelepülések, térségi civil és szakmai szervezetek (Ipoly-Táj Területfejlesztési Társulás, CSERFA Egyesület, Cserhát Natúrpark, Novohrad-Nógrád Geopark);
- 2021. I-II. negyedében Herencsény is a szélessávú internet hálózat része lesz.

3.2 Tervezett fejlesztések részterületenként

A tervezett fejlesztési szándékokat és célokat a járványra hivatkozva kihirdetett veszélyhelyzet alapján meghozott kormányzati intézkedések szabta lehetőségek keretei között, és a mindenkori helyi költségvetési helyzet alapján kell értelmezni.

3.2.1 Közszolgáltatás

a) közigazgatás: ügyfélbarát önkormányzati szolgáltatói tevékenység fenntartása; átlátható, és ellenőrizhető közös hivatal fenntartása; a helyi, és a releváns körjegyzőségi rendeletek, határozatok, szabályzatok (HÉSZ, TAK stb.) harmonizálása Herencsény község jövőképevel és a Gazdasági Program céljaival; az elektronikus ügyintézés megvalósítása, és a hivatali, önkormányzati költségek folyamatos racionalizálása; fejlesztési, beruházási tartalék képzése; az adónemek felülvizsgálata; a pályázati lehetőségek kiaknázása a település jövőképe és a Gazdasági Program megvalósítása érdekében.

b) település üzemeltetés: a meglévő közparkok és más zöld-infrastruktúra elemek karbantartása, ápolása; a szennyvíz kezelés megoldása (a megfelelő megoldás kiválasztása, forrásfejlesztés és megvalósítás); a települési közutak (Bercsényi u., Dobó Katica u., faluközpont, Jókai u., külterületi utak), járdák (Béke u., Kossuth u. Szabadság u.), hidak felújítása, fejlesztése, utcabútorok kihelyezése; a temető kerítésének és utcafrontjának rendezése, urnafal kialakítása; ahol lehet, közösségi munka igénybevétele.

c) településfejlesztés és –rendezés: a településrendezési eszközök felülvizsgálata; határozott, a település jövőképevel és a Gazdasági Program céljaival összhangban lévő települési arculat kialakítása (az egyes arculati elemekben való következetes érvényesítése) és marketingje; következetes és határozott hatósági (helyi és egyéb releváns) fellépés a jövőképe és a Gazdasági Program céljaival ellentétes gyakorlattal, és szándékokkal szemben; a település fejlesztési céljaival harmonizáló, azokat erősítő településképp következetes kialakítása, és fenntartása (információs és köszöntő táblák, utcabútorok, hulladékgyűjtők kihelyezése, karbantartása, köztisztaság); a meglévő, fával borított területek (faluközpont, vízfolyások mente, szabadtéri színpad környéke, Barát kert stb.) és más zöld-infrastruktúra elemek kiegészítése, felújítása, bővítése, illetve ezen zöldfelületi elemek összekötésével, egy zöldfolyosó rendszer, egy települési ökológiai hálózat létrehozása; műemlékeink, épített értékeink, és környezetünk védelme, karbantartása, restaurálása (Nepomuki Szent János szobor, Török/Pusztai templom, Szent Mihály Plébánia templom stb.); Bucsánszki Pali bácsiról emléktábla és műhelyének helyi értéké nyilvánítása; ahol lehet, közösségi munka igénybevétele.

d) oktatás és művelődés: a Napsugár Óvoda és a teleház működtetése; a Szent István Keresztény Általános Iskola működésének támogatása; az óvoda és az iskola oktatási/képzési anyagának kiegészítése helyismereti szakanyagokkal; tehetséges tanulók továbbtanulásának támogatása; a közművelődési tevékenységek, a hagyomány ápolás, közösségi tevékenységek tárgyi, épület és infrastruktúra igényeinek biztosítása, karbantartása, fejlesztése; többfunkciós közösségi tér kialakítása (Művelődési Ház és Könyvtár fejlesztése és/vagy egy másik épület ingatlan felújítása és berendezése a Megyei Könyvtárral együttműködésben); tartalomszolgáltatás a közművelődéshez és a hagyományápoláshoz, illetve a helyi kötődést elősegítő események, rendezvények szervezése, befogadása.

e) szociális és egészségügyi ellátás: a szociális, gyermekjóléti és egészségügyi ellátórendszer fenntartása; az egészségügyi ellátás támogatása tájékoztató anyagokkal (prevenció, egészséges életmód); a szociálisan rászorult emberek támogatása, a tényleges rászorultság felmérése; a falugondnoki szolgálat működtetése; a szociális étkeztetés fenntartása.

f) helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás: települési értékleltár készítése és karbantartása (épített, természeti, szellemi/kulturális); a tájképi, táji, természeti értékek (források, patakok, Barát kert stb.) felmérése, indokolt esetben helyi védettség alá helyezése; a források és környezetük rendezése (tisztítás, forrásfoglalás, gondozás), a vízkészletek védelme; a közterületek folyamatos gondozása, a köztisztasági feltételek teljesítése, virágosítás; az ár- és belvíz elleni védekezés érdekében záportározó kialakítása (lásd: SZIE tanulmány), és a bel- és külterületi árokrendszer rekonstrukciója (az árkok gondo-

zása, új nyomvonalak kijelölése és működtetése együttműködésben a földtulajdonosokkal; a helyi civil szervezetek és a lakosság bevonása közösségi munkában is.

g) lakás- és helyiséggazdálkodás: legalább egy eladó lakóingatlan megvásárlása, és közmunkában (START) felújítása szükséglakásnak; az anyagi helyzet függvényében, elhagyott, üres házak birtokba vétele (vásárlás, ajándékozás), felújítása (START) és értékesítése; közreműködés a településképet romboló, és/vagy életveszélyes állapotú épületek felújítása/elbontása érdekében.

h) gazdaságszervezés, turizmus: helyzetfelmérés és intézkedési terv készítése a Gazdasági Program időtávjára; önkormányzati szerepvállalás a helyi gazdaság serkentésére: együttműködő partnerek, lehetséges gazdasági tevékenységek meghatározása.

Meglévő adottságok és pályázati források bevonásával a helyi gazdaság fejlesztése alapjainak megteremtése:

- települési ökológiai hálózat, ezen belül kerékpárút hálózat kialakítása;
- komposzttelep kialakítása;
- műemlékek, táji és természeti értékek (értékleltár!) védelme, karbantartása, megközelíthetőségük biztosítása („Török” templom, források, Barát kert stb.);
- a településkép gondozása (növénytelepítés, épületek karbantartása, utcabútorok kihelyezése, közterületek tisztántartása);
- falumúzeum kialakítása.

Az együttműködésben feltárt adottságokra támaszkodó vállalkozások, szolgáltatások (pl. kerékpár kölcsönző és szerviz, helyi termékek előállítás, feldolgozása, élményteremtő szolgáltatások: kocsikázás, kézművesség stb.) indítása.

A „vállalkozó önkormányzat” lehetséges területeinek megvizsgálása és vállalkozás (pl. önkormányzati tulajdonban lévő területek, épületek hasznosítása, lakossági szolgáltatások: gyümölcsfa ápolás, elhagyott porták gondozása).

Az Önkormányzat sajátos eszközeinek (pl. helyi védettség, a település érdekeit szolgáló tevékenységek ellátása, adókedvezmény stb.) hadrendbe állítása.

A helyi turizmus és vendégfogadás eredményes működésének megalapozása, segítése:

- Herencsény táji adottságait, értékeit, látványosságait, szolgáltatásait bemutató, színes szóróanyag összeállítása, kiadása és terjesztése (idegenforgalmi irodák, honlap, közösségi média);
- induló vállalkozások segítése különböző eszközökkel;
- árusítóhely (helyi piac) kialakítása helyi termékek bemutatása, értékesítése érdekében;
- a szakrális turizmus indításához, működtetéséhez szükséges feltételek megteremtése (Palócok Vigyázó Keresztje látogathatósága, Nepomuki Szt János szobor restaurálása, Szent Mihály templom környezetének fejlesztése, lelkigyakorlatos ház létrehozása, „Török” templom és környezete rendezése, megközelíthetősége), hagyomány teremtés.

i) közfoglalkoztatás: az ebben rejlő lehetőségek folyamatos kihasználása, partnerségben a Munkaügyi Hivatallal; bekapcsolódás a START munkaprogramba; lehetőség szerint egy állandó, a település üzemeltetésben (pl. épület felújításban) használható csapat kialakítása.

j) sport és ifjúság: a gyermek és ifjúsági korosztály felmérése, kérdőívezés; a sport és szabadidős tevékenységek célú eszköz és ingatlan állomány leltára, a sport öltöző felújítása; sport- és szabadidős tevékenységek eseményeinek (pl. atlétika, asztali tenisz, labdarúgás, tájfutás, terepkerékpár) szervezése a helyi Sport Egyesülettel közösen; körjegyzőségi bajnokságok a gyermek és ifjúsági korosztályok számára; ifjúsági klubhelyiség kialakítása és berendezése.

k) közbiztonság: a térfigyelő kamerarendszer folyamatos működtetése; a Polgárőr Egyesület aktivizálása, napi kapcsolat és együttműködés az Egyesülettel, a rendőrséggel.

l) hulladékgazdálkodás: települési komposzttelep kialakítása és a község területén keletkező zöld/szerves hulladék (kaszálék, nyesedék, lomb) begyűjtése (égetési tilalom); az érett komposzt felhasználása közterületen, és igény esetén helyi, lakossági célú értékesítése.

3.2.2 Kapcsolati tőke

Nehéz körülmények között (veszélyhelyzet, pénzszűke stb.) különösen felértékelődik a kapcsolatok, a kapcsolattartás súlya és jelentősége. Az élő kapcsolatok jelentősége messze nem az esetleges gazdasági, vagy egyéb anyagi hasznukban van elsősorban. A kölcsönös bizalmon alapuló, a közösen átélt cselekedetek és események során elmélyülő, építő jellegű együttműködés előbb-utóbb megtermi az anyagi jellegű hasznot is.

Az alábbiakban felsorolt potenciális partnerek (különös tekintettel a civil szervezetekre) sajátos lehetősége és adottsága:

- a helyi és térségi oktatási/nevelési ismeretanyagot kiegészítő, helyismereti szakanyag összeállítása;
- az egészségügyi ellátást támogató tájékoztatók (prevenció, egészséges életmód) összeállítása és folyamatos frissítése;
- részvétel a települési értékleltár (egyeztetés, hozzáadott érték) elkészítésében;
- a saját tapasztalatok és a legjobb gyakorlatok, jó példák megosztása különböző rendezvények, tréningek, kötetlen együttlétek során, és digitális formában egyaránt;
- mindezekkel a közösségi élet, a partnerségben való értelmes együttműködés élénkítése, színesítése, gazdagítása.

a) civil szervezetek: aa) helyi szervezetek: Pálos Kert – Herencsény, Palócföld Alapítvány, Polgárőr Egyesület, Sport Egyesület, Tiszavirág asszonykórus; ab) Herencsényt érintő szervezetek: CSERFA Közhasznú Egyesület, Cserhát Natúrpark, Novohrad-Nógrád Geopark, Palóc Út Egyesület.

Minden esetben meg kell vizsgálni, hogyan és miben lehetséges a rendszeres együttműködés, mégpedig elsősorban nem anyagi jellegű szinten: egymás helyzetének, fejlesztési elképzelésének megismerése, gondolat- és ötletcseré, kölcsönös pályázati partnerség stb.

b) testvértelepülések: a mindenkori helyzetnek megfelelő, rendszeres kapcsolattartás; az önkormányzati szintű kapcsolatok kiegészítése a lehetséges civil, illetve gazdasági együttműködési lehetőségekkel.

c) szomszéd települések, mikrotérség: az együttműködésre képes és hajlandó partnerek körének meghatározása; rendszeres kapcsolattartás, és együttgondolkodás az egyes települések, a mikrotérség helyzetéről, fejlesztési szükségégeiről és lehetőségeiről; pályázati partnerség.

d) Balassagyarmat és járás: rendszeres kapcsolattartás, és együttgondolkodás az egyes települések, a járás helyzetéről, fejlesztési szükségégeiről és lehetőségeiről (Herencsény is tagja az Ipoly-Táj Területfejlesztési Társulásnak); egymás fejlesztési szándékainak kiegészítése; pályázati partnerség; egyes járási székhelyi/városi feladatok „kihelyezése” Herencsénybe (pl.: ha Balassagyarmat vállalja a kerékpáros turizmus fejlesztését, vagy műemlékek/látnivalók elérhetőségének biztosítását stb. (vö.: Nógrád megye területfejlesztési koncepciója 2021-2027.), akkor ebben partnerei lehetünk, kiegészítve, színesítve a városi vállalat).

e) Nógrád megye: megyei dokumentumok (pl. NMTFK) véleményezése; partnerkeresés megyei szinten (önkormányzati, civil, gazdasági), és új együttműködések kialakítása.

f) szakmai partnerek: Ipoly-Táj Területfejlesztési Társulás, TÖOSZ, Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem (MATE, a volt SZIE) Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet (TTDI) stb.: az együttműködésben rejlő potenciális lehetőségek feltárása és kiaknázása (pl.: pályázati partnerség a MATE TTDI oktatóival és az egyetemi hallgatókkal).

Kelkezés helye, ideje: Herencsény, 2022. december 13.

Bucsánszki Csaba
Bucsánszki Csaba
polgármester